

Monumentnummer*: 521112

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82890/78

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Tilburg		Tilburg		Noord-Brabant			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Theresiaplein	1			5041 BJ	Tilburg		
Dr. Ariënsstraat	2			5041 CJ	Tilburg		
Dr. Ariënsstraat	4			5041 CJ	Tilburg		
Oude Langstraat	61			5041 CD	Tilburg		
Oude Langstraat	63			5041 CD	Tilburg		
Oude Langstraat	65			5041 CD	Tilburg		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Tilburg		N					17625
Tilburg		N	18102		A7		
Tilburg		N	18102		A8		
Tilburg		N	18102		A1		
Tilburg		N	18102		A3		
Tilburg		N	18102		A2		
Tilburg		N	18102		A4		

Omschrijving**

Inleiding

Driebeukige kruisKERK, gebouwd in traditionele trant naar ontwerp van H.W. Valk en C.W. van den Beld in 1929 met Expressionistische verwerking van invloeden van Romaanse en Gotische kerkenbouw. Rond 1998 is het geheel verbouwd tot

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

woningen.

Omschrijving

De bakstenen kerk bestaat uit een breed middenschip van zes traveeën lang met lagere zijschepen. Aan de voorzijde staat een robuuste rechthoekige toren. De lange en brede transeptarmen zijn eveneens driebeukig en tellen vier vakken. Op de viering een ronde toren op vierkante onderbouw. Het koor is één travee diep en heeft een zeszijdige sluiting. Rondom bevindt zich een lagere aanbouw. Het koor wordt geflankeerd door tweelaagse rechthoekige aanbouwen onder zadeldak. De daken zijn gedekt met leien. De voorgevel is voorzien van een rondboogdeur in zandstenen omlijsting. Deze omlijsting heeft een hoge opbouw waarin een vierpas raam is aangebracht. Daarboven in reliëf een voorstelling van de Heilige Theresia. Erboven, in de toren twee zeer hoge, smalle glas-in-loodramen. In de bovenste rand van de toren zijn gedrongen driehoekige ramen aangebracht. Tegen het dakvlak van de torenspits zijn wijzerplaten geplaatst.

Aan weerszijden van de voordeur zijn lage uitbuikende kapelletjes onder koperen daken. In de bovenste rand van de gevels is een reeks smalle rondboogramen aangebracht. Naast de kapelletjes zijn rondboogdeuren in zandstenen omlijstingen geplaatst. De rechterdeur komt uit in de zijbeuk, links vormt de deur de entree van een aanbouw waartegen een lagere vierkante toren staat.

Tegen de rechterzijgevel is een verbindend element naar de pastorie gezet.

Op de begane grond zijn gedrongen driehoekige ramen geplaatst, welke naar beneden zijn uitgebreid en voorzien van houten puien met glasramen. In de lichtbeuk bevinden zich iets kleinere ramen. Op het lessenaarsdak van de zijbeuk zijn steunberen gemetseld.

De vierkante viering heeft een ronde koepelbekroning met sleutelgatvensters en spits en is op de hoek voorzien van sculpturen.

De transepten zijn voorzien van brede driehoekige ramen. In de topgevel is een groot roosvenster met glas-in-lood geplaatst. In het verlengde van het dakvlak zijn de transepten voorzien van luifels aan de voorzijde.

Koor en viering hebben staande glas-in-lood ramen, aan de bovenzijde afgewerkt met een driepas. Het interieur is uitgevoerd in schoon metselwerk en in het middenschip voorzien van grote paraboolbogen, waartussen bakstenen graatgewelven met brede overspanning, die opgaan vanaf segmentbogen boven de parabolische scheibogen naar de zijbeuken. Dergelijke gewelven komen ook voor in de transeptarmen. De viering gaat via een stelsel van bakstenen trompen over in een ronde koepel. Het koor heeft een bakstenen kalot met sleutelgatramen boven een reeks op lage kolommen gedragen parabolen, die de omgang van de altaarruimte scheiden. De transeptarmen hebben twaalflobbige roosramen met eromheen twaalf driepasramen. In plattegrond en opstand vertoont het gebouw in de kruisvormige opzet, de brede vieringbogen, verhoogde viering en het koor met absiskalot en kolommen de wijze waarop de architect probeerde door architectuurvormen een volkskerk te scheppen. Hij wilde de gelovigen door ruimtelijke en lichteffecten zo goed mogelijk bij de eucharistie betrekken en realiseerde dit ook door de kruisvormige plattegrond, zijn zogenaamde 'christocentrische volkskerk'.

Bij de inwendige verbouwing en herindeling is de inventaris verwijderd, met uitzondering van de mensa van het hoogaltaar. De ruimtewerking is door het plaatsen van betonvloeren en inbouwen ten behoeve van keukens en sanitair in schip en transept goeddeels verloren gegaan, al bleven grote delen van de muren en gewelven in het zicht. De centrale koepelruimte van het transept en de absis van het koor zijn tot de volle hoogte vrij gehouden en geven nog een beeld van de ruimtewerking en detaillering van het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

oorspronkelijke interieur.

Waardering

De kerk is van algemeen belang vanwege architectuur- en cultuurhistorische waarden. Het complex heeft cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in een Brabantse industriestad. Het is een voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de volkskerk. Het geheel is van architectuurhistorisch belang vanwege vormgeving, detaillering en materiaalgebruik. Het neemt een belangrijke plaats in in het oeuvre van de architect, als vroeg voorbeeld van zijn ideale Christocentrische kruiskerk. De kerk heeft ensemblewaarden als dominerend element in een kleinschalige stadswijk van het Interbellum. De kerk is van belang vanwege de uitwendige gaafheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument